

ליקוטים וסיפורים נפלאים - תולדות

שעשו רץ לע"ז הוא תופס אותו, לעכבו שלא ילך לע"ז, ולכן תפס את עקב עשו.

"ויקרא שמו יעקב" (כה, כו)

כתב רש"י שהקדוש ברוך הוא הוא זה שקרא את שמו יעקב. והוסיפו על כך חז"ל במדרש: "מכאן שיעקב אבינו לא מת". ולא מובן, מה הקשר בין העובדה שה' קרא את שמו יעקב, לכך שיעקב לא מת? והנה מובא בחז"ל, שבעת שאדם הראשון קרא בשמות לכל בעלי החיים, שאל אותו הקדוש ברוך הוא: ואתה, מה יהא שמך? וענה לו: אדם יהא שמי.

והקשו המפרשים, מדוע לא קרא לו הקדוש ברוך הוא לאדם בשם, ורק בקש ממנו לקרא שם לעצמו? ותרצו שאלו היה הקדוש ברוך הוא עצמו קורא לאדם בשם, לא היה מת לעולם, כיון שמעשיו של הקדוש ברוך הוא אינם בטלים לעולם. וקריאת שם נחשבת כמעשה. והנה אם ימות האדם ויתבטל שמו, יצא שהתבטל גם מעשהו של הבורא יתברך.

ומאחר וקריאת שמו של יעקב אבינו נעשתה על ידי הקדוש ברוך הוא עצמו, מוכח מכאן שיעקב אבינו לא מת. (מהרי"א)

"ויבא עשו מן השדה והוא עיף" (כה, כט)

ברציחה, כמה דתימא כי עיפה נפשי להורגים (ב"ר). ובגמ' אמר ר' יוחנן: חמש עבירות עבר אותו רשע באותו היום, (א) בא על נערה המאורסה, כתיב הכא, ויבא עשו מן השדה, וכתיב התם כי "בשדה מצאה", (ב) והרג את הנפש, כתיב הכא, והוא "עיף", וכתיב התם, אוי נא לי כי "עיפה" נפשי להורגים, (ג) כפר בעיקר, (ד) וכפר בתחית המתים, דכתיב הנה אנכי הולך למות, (ה) וביזה את הבכורה, דכתיב ויבו עשו את הבכורה.

מעשה שהיה על מלך אחד, מלומד גדול, ואוהב ישראל, ומבין בתנ"ך, שהיה לו אהוב, רב גדול בישראל, וחכם בהוויות העולם, הלא הוא ר' יונתן אייבשיץ, והמלך היה מתייעץ אתו בענייני הממלכה, וגם היו מחליפים דעות, ומתווכחים בענייני דת ומדינה. פעם אחת כשבא הרב לארמון המלך, שאל אותו המלך: כעת למדתי בספרי האגדה, אודות עשו, שנאמר עליו, ויבא עשו מן השדה והוא עיף, ודרשו עליו חז"ל שהוא עיף מרציחה, ואני תמה מאוד, כי הלוא לא מוזכר בתורה רק שהוא עיף, וטבעי הדבר שאדם שבא מן השדה הוא עיף, ואלו חכמיכם מרוב שנאתם לעשו, טפלו עליו אשמה כבדה שהוא עיף מרציחה, ולעומת זאת, דוד מלככם, שחטא עם בת שבע, וגם רצח את אוריה החתי, כתוב בתלמוד שלכם, "כל האומר דוד חטא אינו

"ואלה תולדות יצחק בן אברהם אברהם הוליד"

את יצחק" (כה, יט)

שינוי גדול מוצאים אנו בין חיי אברהם אבינו לבנו יצחק אבינו, שאברהם אבינו עבר עשר נסיונות קשים, נדודים, רעב, לכאורה גם עוני בתחילת דרכו, מלחמות, והרבה צרות עברו עליו, ואילו יצחק אבינו ימיו היו יותר שלווים בלי שום מאורעות של צער וברוב טוב עושר וכבוד, וכמו שנאמר 'ויגדל האיש הלך וגדל עד כי גדל מאוד'. והדבר אומר דרשני, הרי שניהם היו צדיקים גמורים, ומה נשתנה יצחק מאברהם.

התשובה לכך, אומר רבנו האור החיים הקדוש, צריך לבדוק מי האבא, אביו של אברהם היה תרח שלא היה צדיק, ולכן לא זכה בנו אברהם לעושר וכבוד, ואילו יצחק היה בנו של אברהם, וזיכה לו עושר וכבוד וכל טוב.

וזה פירוש הפסוק 'ואלה תולדות יצחק בן אברהם אברהם הוליד את יצחק', שהרי המילה 'תולדות' מתפרשת גם במובן של מאורעות וקורות חיים, ואומר הפסוק הסיבה שאלו היו מאורעות חיים של יצחק ברוב טוב ועושר, כי אברהם הוליד את יצחק והשפיע לו כל טוב.

"אברהם הוליד את יצחק" (כה, יט)

ברש"י 'לפי שהיו ליצני הדור אומרים מאבימלך נתעברה שרה'. יש להבין מה הליצנות כאן, הרי זה סתם הוצאת שם רע. ויש לומר שאכן אליבא דאמת על ידי אבימלך נתעברה, שהרי למדו חז"ל מאברהם שכל המתפלל בעד חברו והוא צריך לאותו דבר הוא נענה תחילה, וכיון שהתפלל אברהם על אבימלך הוא נענה תחילה. וזה היה תכסיס של הליצנים שהם אמרו שמאבימלך נתעברה, והיו שהבינו ששהתה אצל אבימלך וכך נולד יצחק, לכן היה צריך שיהיה קלסתר פני יצחק כאברהם כדי שיאמרו כולם "אברהם הוליד את יצחק". (הגר"מ שפירא)

"ואחרי כן יצא אחיו וידו אחות בעקב עשו"

(כה, כו)

צ"ע למה תפס יעקב את עקבו לעכבו? הרי אחרי ששמעו התשובה 'ורב יעבוד צעיר' הרי כל אחד רצה להיות אחרון? אלא עונה הרה"ק רבי יחזקאל מקאמזיר ז"ע בשאלה, בעצם יעקב שהיה מאחור לא היה יכול לצאת מפני שעשו עכבו, אבל עשו שהיה בחזית מי עכבו לצאת? אלא עשו לא רצה לצאת שרצה להפריע ליעקב לצאת לביהמ"ד, כזה רשע היה, וכך יעקב שידע

לעי"נ הרה"צ

ר' פנחס בן ר' בנימין בינוש
רוזנבוים זצוק"ל - כ"ו בניסן

לעי"נ האשה החשובה

מרת מרים 'וכבד ב"ר צבי'
ליבוביץ ע"ה - כ"א מר חשוון

ליקוטים וסיפורים נפלאים - תולדות

כי תולים הקלקלה במקולקל. ובאמת קבלה ביד חז"ל, כי אותה היום, רצח עשו את נמרוד, וכמו שאמרו במדרש: פעם אחת הלך עשו לצוד חיות ועופות, מצאו נמרוד ואמר לו: למה אתה צד ביער שלי? בוא והלחם אתי, וקבעו זמן להלחם זה בזה, הלך עשו והתיעץ עם יעקב, איך לנצח את נמרוד, אמר לו יעקב: כל זמן שנמרוד לובש את בגדיו החמודות של אדם הראשון לא תוכל עליו, אלא אמור לו, שיסיר מעליו תחילה, ואח"כ תלחם עמו, וכן עשה, וכשפשט נמרוד את בגדיו, קפץ עשו ולבשם במרמה, וקם והרג את נמרוד, ולפיכך היה עשו עיף, שנאמר כי עיפה נפשי להורגים, מיד הודה המלך לאהובו הרב על תשובתו המאלפת לאחר הדגמה אישית מהמלך עצמו.
(ויאמר אברהם)

"בעבור תברכך נפשי" (כו, ד)

סיפר הגאון רבי שמואל הלוי וואזנר זצ"ל: בצעירותו כשלמד בישיבת חכמי לובלין אצל הגאון רבי מאיר שפירא זצ"ל, אירע פעם שהיתה בלילה הפסקת חשמל ועלטה שררה בכל מבנה הישיבה. מתוך תשוקתו ללמוד, נעמד ליד החלון ולמד לאור שבקע מהרחוב. והנה לפתע נכנס ראש הישיבה, רבי מאיר שפירא, להיכל הישיבה, וראה כיצד מתאמץ ללמוד. הוא התרגש מאד ובירכו שלא יצטרך להרכיב משקפיים במשך כל ימי חייו. וכך הוה.

"שבילן במים רבים ועקבותין לא נודעו" (תהילים עז, כ)

בעבר הרחוק לפני המון שנים כשהמלך היה רוצה לדעת מה חושב העם עליו, או מה חושב העם על חוקים שחקק, היה מתחפש לאיש פשוט והיה מסתובב בין העם ושמע משיחותיהם את דעותיהם ולמי כוונתם להצביע בבחירות הבאות וכו'.

.....

"והייתי בעניו כמתעתע" (כו, יב)

כ"ק האדמו"ר רבי יחזקאל משינאווא זצ"ל ידוע היה בגודל דבקותו באמת. פעם בא אליו יהודי וביקש ממנו מכתב המלצה למנהיג עדה שיהיה בעזרו באיזה ענין. ביקש הרבי לכתוב וישב נבוך. אם ימעט בתוארו של אותו רב, הרי יעורר בכך את רוגזם של חסידיו ומעריציו. אם יפריז בהם יחטא בשקר. ואמנם עם תואר "צדיק" אין בעיה שהרי הכתוב מעיד "ועמך כולם צדיקים" אבל לכתוב תואר "קדוש" מהסס ליבו. עוד הוא יושב ומתלבט ולחדר נכנס בנו רבי אברהם שלום מסטורפקוב זצ"ל הוא ראה את אביו כשגיליון ריק לפניו, הקולמוס בידו והוא תוהה ונבוך. שאלו הבן לפשר העניין והא סיפר לו על ההתלבטות. נענה הבן ואמר: יש לי עצה מגמרא! הרי הגמרא אומרת על שומנו של גיד הנשא ש"ישראל קדושים הם ונהגו בו איסור". א"כ אותו רב לבטח אינו אוכל שומנו של גיד הנשא והגמרא מעידה בו שהוא קדוש!"

אלא טועה", ואף אוריה בדין נהרג, כי מורד במלכות היה, ואני סבור, שחכמי התלמוד נשאו פנים לדוד, ומרוב אהבתם אליו חיפו על מעשיו, בתירוצים שונים, ואני רוצה תשובה ממך! ענה הרב למלך: אני אשיב למלך תשובה כהלכה בהזדמנות אחרת, ותוך כדי שיחה, הגיעה שעת הסעודה, והעבד הכושי אשר למלך הגיש לפני המלך מים כדי שיטול ידיו לפני האכילה, הסיר המלך את טבעתו והניחה על השלחן, ושכח להחזירה אחר הנטילה. הרב לקח בחשאי את טבעת המלך והטמינה בכיסו, והמלך התחיל לסעוד ממנות האוכל שהגישו לפניו, ולפני הרב הגישו המלצרים פירות משובחים.

בינתיים נכנס מזכיר המלך והגיש לפני המלך, מסמכים חשובים לחתום עליהם, משרצה המלך לחתום, הופתע לראות שהטבעת אשר בה חותם אינה בידו, והתחיל לחפש אותה על השלחן, ומתחת לשלחן, ומשלא נמצאה, פקד מיד להזמין את העבד הכושי שהגיש לו מים לנטילת ידים, וכשהתייצב לפניו, שאלו המלך בכעס: איפה הטבעת שהנחתי

על השלחן, כשרחצת את ידי? והעבד ענה: אין לי כל ידיעה, מהטבעת של אדוני המלך! מיד ציוה המלך, שייסרו אותו בשוטים עד שיודה, על גניבת הטבעת, מדי התחילו להלקותו בשוטים, והעבד צווח שהוא לא גנב את טבעת המלך. אז בקש הרב מהמלך לתת הוראה, שירפו מן העבד ולא ילקוהו, ויוציאו כל איש מעליהם, ולאחר שנשאר לבדו עם המלך, פנה הרב אל המלך בשאלה: מדוע חשדת מיד בעבד הכושי שגנב

את הטבעת? והרי אני הייתי יותר סמוך לשלחן המלך, ויתכן שאני חמדתי ולקחתי, ואיך לא חשדת בי, שאולי אני לקחתי, ומיד חרצת משפט, לייסר את העבד קשות? ענה המלך: איך יתכן לעלות על הדעת, שאדוני הרב, הישר והנאמן, היקר והחביב, וחכמתו כמלאך אלוקים, יגנוב את טבעת המלך, אשר הוא אהבו וידידו הטוב? אבל העבד הכושי, הנבזה, בודאי ובודאי, שהוא חשוד לגזול ולגנוב, וע"כ מיד חשדתי בו ולא כך. מיד הוציא הרב את הטבעת מכיסו והושיטה למלך. המלך נדהם! ופנה אל הרב בשאלה: מדוע עשית את הדבר הזה? השיבו הרב: דבר זה נאלצתי לעשות, כדי להשיב על שאלתו של אדוני המלך, והנני רואה שאדוני המלך, התנהג בדיוק כמו שהמליצו רבותינו על דוד המלך, וכמו שהטיחו דברים כלפי עשו, כי בודאי חלילה וחס שדוד המלך חטא! משיח ה' החסיד והישר, לא יכשל חלילה בעוון, וכמו שנאמר: "ויהי דוד לכל דרכיו משכיל, וה' עמו", אפשר חטא בא לידו ושכינה עמו? ולכן הצדיקו את הצדיק ואמרו: "כל האומר דוד חטא אינו אלא טועה", ואולם עשו הרשע, שאף בוראו אמר עליו "ואת עשו שנאתי" והוא חשוד מאוד על רצח וניאוף וכדומה, ע"כ טפלו עליו חז"ל שהוא רצח,

ליקוטים וסיפורים נפלאים - תולדות

רכה, כפי שהוחלט שעשו ידבר. ב - שהידים היו שעירות כידי עשו, ומכיוון שכך, לא נותר לו ספק ולא ראה סבה לעכב את הברכות.
(אוהב ישראל)

"הקל קול יעקב והידים ידי עשו" (כו, כב)

בזמן שקולו של יעקב מצוי בבתי כנסיות אין הידים ידי עשו שולטות (ב"ר ס"ה)
ולכאורה איך משתמע דבר זה מן הכתוב, הרי הפשט הפשוט הוא שהידים ידי עשו אף שהקל קול יעקב?
ואפשר לומר בכוונת המדרש, שיצחק אמר את הדברים האלה בתמיהה, בסימן שאלה, הקול קול יעקב והידים ידי עשו - היתכן שיעקב יתפלל, ילמד תורה ועשו יכה?
(אבני האזל)

"מי אפוא הוא הצד ציד ויבא לי ואוכל מכל" (כו, לג)

כיון שיצחק התכוון לברך את עשו וכעת הוברר לו שטעות בידו ובירך את יעקב, מדוע הוא ממשיך לסיים את הפסוק באישור לברכות שניתנו בשוגג "גם ברוך יהיה".
מבאר בספר 'גנזי ישראל' (טשורטקוב) על פי מה שמבואר במדרש שבמכירת הבכורה חילקו יעקב ועשו ביניהם את העולם הזה והעולם הבא.

וכך לשון המדרש (תנ"ד"ז יט) "ויאמר יעקב מכרה כיום את בכורתך לי", כשם שהיינו אומרים בבטן. באותה שעה נטל עשו בחלקו העולם הזה ויעקב נטל בחלקו העולם הבא."

מיד אחרי מכירת הבכורה ליעקב, נאמר "ויבז עשו את הבכורה". במעשה זה של ביזוי הבכורה - איבד עשו את חלקו לעולם הבא. אם אין לעשו חלק לעולם הבא, הרי שאין לו מה לתת ליעקב עבור קניית חלקו של יעקב בעולם הזה - משכך, בטל המכר והבכורה אבדה.

כאשר נוכח יצחק לדעת שהמכר בטל, אישר את הברכות שקיבל יעקב בדיו, באומרו "גם ברוך יהיה".
(במחשבה תחילה)

"ויעקבני זה פעמים את בכורתי לקח" (כו, לו)

לכאורה אינו מובן צערו של עשו בעקבות הבכורה, שהלא הוא בעצמו אמר: "הנה אנכי הולך למות ולמה זה לי בכורה". וכן התורה מעידה "ויבז עשו את הבכורה". א"כ על מה כעס? מבאר הר"ן: עכשיו החל עשו להכיר שהקשר של יצחק עם תולדותיו, הוא דבר ערך גדול, כי מבורכיו יירשו ארץ, ע"כ

נהרו פניו של הרבי, והוא הכתיר בלב שלם את אותו רב בתואר "קדוש". (באהלי צדיקים)

"עלי קללתך בני אך שמע בקולי ולך קח לי" (כו, יג)

אמרה רבקה: יודעת אני את הקללות העתידות לבוא עליך והן מרומזות באותיות "עלי" - ע'שו, ל'בן, י'וסף - ויותר מאלה לא תדע עוד כל צרה, לפיכך אין לך להתירא עכשיו פן יאונה לך משהו.

לכן אמר יעקב אחר כך, כאשר ביקשו בניו לקחת אתם את בנימין למצרים: "ע לי היו כולנה" (בראשית מב-לו) - כלומר, כל הצרות המרומזות ב"עלי", אשר ניבאה לי אמי מראש, כבר באו עלי, ואילו מבנימין אין כל צער מגיע לי, ולמה תבקשו ליטול ממני גם את בנימין?... (הגאון מוילנא)

מדוע אמנם ציוותה עליו רבקה להסתכן ולהתחפש בפני יצחק? הלא צדקה שאלתו של יעקב: "אולי ימושני והבאתי עלי קללה?" אלא, שרבקה רצתה לבטל על ידי זה את כל כוחותיו וזכויותיו של עשו. הלא זכותו של עשו היתה בקיום מצות כיבוד אב, אשר בגלל זה לא רצו מן השמים לגלות

ליצחק שעשו הוא רשע, כדי שלא

לגרום לו צער, וממילא לא היה יעקב יכול לקבל את הברכות, לפיכך יעצה עכשיו רבקה ליעקב, כי יקיים גם הוא מצוות כיבוד אב מתוך מסירות נפש, ובכך יחליש את כוחו של עשו. וכך אמרה לו רבקה: "עלי קללתך בני" - אפילו אם בגללי צפויים לך קללות חלילה, בכל זאת "שמע בקולי ולך קח לי" -

עשה כפי שאמרתי לך מתוך מסירות נפש, ועל ידי כך תנצח את עשו ותוכל להיות ראוי לקבל את הברכות...
(חידושי הר"ם)

"הקל קול יעקב והידים ידי עשו" (כו, כב)

אם כן, קשה. מצד אחד היה הקול קול יעקב, ומאידך הידים ידי עשו, ואם כך הרי שהיה ספק אם יעקב הוא או עשו. ואם יצחק אבינו הסתפק מיהו העומד לפניו, מדוע לא המתין עד שיתברר הספק בטרם יברך? ונראה שיצחק ועשו בקשו לטכס עצה, כיצד למנוע מיעקב ליטול את הברכות בערמה. השערות הייתה שאם ירצה יעקב אבינו להתחזות לעשו, בוודאי ינסה לחקות את קולו ולדבר לאביו בתקיפות, כמנהגו של עשו, ולפיכך החליטו שדווקא הפעם ידבר עשו בלשון רכה, כמנהגו של יעקב, וכך יידע יצחק שזהו עשו.

אלא שלא כפי ששיערו היה, ולא שינה יעקב אבינו את דיבורו, וזאת משום כבוד אביו. ומכיוון שכך, בבואו לפני יצחק אבינו, היה יצחק בטוח שהוא עשו, וזאת משתי סיבות: א - שדיבר בלשון

ליקוטים וסיפורים נפלאים - תולדות

אז והיו דמעותיו של עשו בטלות ומבוטלות בשישים ויותר.
(הרה"ק ר' שמעלקא מניקלשבורג זי"ע)

"והיה כאשר תריד" (כו, מ)

ה"כלי יקר" כתב דאבל אסור בדברי תורה, ויצחק הרי אמר "והיה כאשר תריד" בזמן שלא יעסוק בתורה, אז "ופרכת עולו", א"כ בימי אבל יצחק, יעקב לא יעסוק בתורה, ולא יהיה דבר שיגן עליו, ואז יהרוג את יעקב, והוסיף שמטעם זה צריך אבל שמירה.

"וישבת עמו ימים אחדים" (כו, מד)

סיפר הגה"צ רבי ראובן קרלינשטיין זצ"ל: שמחת נישואיו של רבי יחזקאל טויב זצ"ל, תלמיד ישיבת חברון, התקיימה בירושלים. הוא התחתן עם בתו של רבי חיים טודרס הרשלר זצ"ל.

באותו ערב התקיימה חתונה נוספת בתל אביב של בחור מהישיבה, והגאון רבי יחזקאל סרנא זצ"ל היה אמור לסדר

קידושין אצל שניהם. קודם בתל אביב ואח"כ בירושלים. והנה מחמת עיכובים בלתי צפויים, איחר הרב סרנא לבוא לירושלים, והחופה בירושלים התעכבה שעה ארוכה. הכל המתני לבואו והוא מתאחר.

בין הממתנינים הרבים היה גם הגאון מטשיבין - רבי דוב בעריש ווידנפלד זצ"ל. שכן רבי חיים טודרס גר בקרבתו כתושב שערי חסד. רבי חיים לא יכל לסבול שבחתונת בתו

גורם לרב מטשיבין להמתין ולהמתין. הוא הרגיש מאד לא נעים מלעכב כך את גדול הדור. הצער והמתח הרב שהיו מנת חלקו ניכרו היטב בפניו וגם הרב מטשיבין עצמו שם לב לכך.

לפתע ניגש אליו הרב מטשיבין ואמר לו בחיך: "אני מבין שראש ישיבת חברון אמור להגיע לחופה... ואגלה לך שזה טובה גדולה בשבילי שהוא מאחר. כי מה אני עושה כל היום? יושב בבית ולומד קצת ב"ה אבל משעמם לי. אין אנשים... וכאן ב"ה הריני יושב בחתונה, עם אנשי ירושלים היקרים. יהודי אחד בא ושואל שאלה, ויהודי אחר אומר מלה טובה, או ווארט יפה. מצדי, אם ראש הישיבה יבוא עוד שעתים, טוב לי עוד יותר... כי מה יהיה? מיד אח"כ אלך לביתי ושוב אשב לבד. כעת ממש, א-מחיה".

לימים, סיפר רבי חיים טודרס: "הרב מטשיבין אמר את הדברים בצורה טבעית כל כך כדי להרגיע ולשמח אותי, עד שהייתה שניה אחת שחשבת שאולי באמת קצת משעמם לו בבית... בכל מקרה, דבריו המרגיעים הורידו את המתח כליל וחזרו הרגע והשמחה.

הצטער שמכר בכורה, שעל ידו יש ליעקב קשר ליצחק יותר ממנו, וע"כ גם הברכות ניתנו ליעקב.

"ויען יצחק ויאמר לעשיו הן גביר שמתיו לך ואת כל אחיו נתתי לו לעבדים ודגן ותירוש סמכתיו" (כו, לו)

פנינה נפלאה נאמרה על ידי האדמו"ר בעל "אמרי אמת" מגור, לבנו האדמו"ר בעל "פני מנחם" מגור בצעירותו, בעת שלמד עמו מסכת גיטין: על מה שטוען יצחק בפני עשו שאין ביכולתו לברכו, מן הטעם ש"הן גביר שמתיו לך" - מפרש רש"י: "מה תועלת לך בברכה? אם תקנה נכסים - שלו הם, שהרי גביר שמתיו לך ומה שקנה עבד - קנה רבו". ואם כן, הקשה ה"אמרי אמת", מהו ההמשך "ודגן ותירוש סמכתיו" - הרי גם בלי זה אין אפשרות לברך את עשיו, ולכן (כפי שפירש רש"י) דילג על כל הברכות והתחיל מ"הן גביר שמתיו לך", ומדוע חזר והוסיף "ודגן ותירוש סמכתיו"? אלא כך היא

הכוונה: הגמרא במסכת גיטין (יב.) אומרת שבשני בצורת יכול העבד לומר לרבו: "או פרנסני - או הוציאני לחרות", ואם כן עדין יכול היה עשיו להתעקש לקבל ברכה למרות היותו עבדו של יעקב, והתועלת בברכה זו תהיה - שכאשר תגיע שנת בצורת, יוכל עשיו לתבוע גט שחרור מיעקב! לכן אמר ה"אמרי אמת", הוסיף יצחק "ודגן ותירוש סמכתיו", ואם כן לא תהיה בצורת, "ולך איפוא מה אעשה בני". ודברי פי חכם חן! (מגדל דוד)

"וישא עשו קולו ויבך" (כו, לה)

במדרש איתא בשביל דמעות שבעה עשו ואמר 'ברכני גם אני אבי' זכה לכל הטוב הזה. לכאורה הלא אנו בני ישראל בוכים בכיות פי כמה, בוכים כל הימים, והרי דין הוא שכל דבר בטל בשישים, מדוע אין הדמעות שלנו מבטלין דמעות של פעם אחת שבעה עשו.

אלא יש לבאר על פי הדין של 'מין במינו אפילו באלף לא בטל' (עבודה זרה עג, א) ולצערינו, דמעותינו ודמעותיו של אותו רשע הן מאותו סוג, הוא בכה מתוך ששאף לכל חמודות עולם הזה, אף אנו בוכים על שום שחסרים לנו צרכי עולם הזה, או שאנו שואפים ליתר ממה שבידינו. אלמלי היו בכיותינו לשם שמים, והיינו מבקשים את כל הצרכים רק בכדי שנוכל לעבוד בהם את ה', ואפילו כשבוכים על צער הגוף מתכוונים לצער השכינה שמצטערת כביכול אתנו, כי

.....
כל כאב או פחד ותאוה, כל חולשה וחוסר רצון וחדווה לעבודת הבורא, נראה כמו סתם מצב ירוד ומעצבן, אבל בעצם המלך מתחבא שמה, החכם יחשוב פעמיים את מי הוא מעדיף את המלך או את הדימיון, ובהתאם לכך יחליט האם להתעלם מהמלך ולשקוע בדמיונות, או לנצל את המצב ולמנפו למוטב, ירידה לצורך עלייה.
(א נקודה'לה - ספינקא)